

Pregledni naučni rad
UDK:343.91:343.137.5-053.6
DOI:10.7251/ZND2106079R

ORGANI MALOLJETNIČKOG KRIVIČNOG PRAVOSUĐA

Radenko Vujasin, MA⁸⁷

Zamjenik Direktora Kazneno – popravnog zavoda Banja Luka

***Apstrakt:** U krivičnom postupku prema maloljetnicima organi krivičnog pravosuđa imaju veoma široka ovlaštenja u pogledu pokretanja, toka i okončanja krivičnog postupka. Ta ovlaštenja su mnogobrojna i kreću se od primjene načela oportuniteta preko preusmjeravanje od redovnog postupka, zamjene izrečene mjere drugom, pogodnijom mjerom itd. Upravo i cilj ovog rada jeste da ukažemo na ulogu i značaj organa krivičnog pravosuđa, ali i da ukažemo na ulogu stručnih savjetnika koja sve više dobija na značaju kada je u pitanju rad sa maloljetnim prestupnicima. Takođe u radu ćemo ukazati i na ulogu socijalnih radnika koji rade u vaspitno popravnim domovima i njihovu saradnju sa sudovima i stručnim savjetnicima.*

***Ključne riječi:** sudovi, organi starateljstva, socijalni radnici, stručni savjetnici, maloljetni prestupnici.*

Uvod

Prema Zakonu o postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku prema djeci i maloljetnicima koja su u sukobu sa zakonom postupaju sudovi, tužilaštva, stručni savjetnici, policija i organi starateljstva. Pored ovih nabrojanih organa, kao osnovnih organa krivičnog pravosuđa prema maloljetniku bitna je uloga drugih kao što je porodica, škole, institucije na svim nivoima društvene zajednice kao i drugi učesnici uključeni u krivičnu i svaku drugu proceduru prema maloljetniku u sukobu sa zakonom (Simović, Jovašević, Mitrović, Simović-Nišević, 2010). U narednom dijelu rada ukazaćemo na najvažnije karakteristike i poslove koji obavljaju navedeni organi.

---

⁸⁷ radenkovujasin@gmail.com

Sudovi

Organizacija i sastav nadležnih pravosudnih organa je jedno od bitnih pitanja u postupanju prema maloljetnim delinkventima. Maloljetničko pravosuđe predstavlja jedan zaseban sistem koji se mora zasnivati na principima kao što su: najbolji interesi djeteta, pravo na život, opstanak i razvoj, nediskriminacija i poštovanje mišljenja djeteta (Marić, 2019). Tek krajem IX i početkom XX vijeka pristupa se uređivanju posebnog pravnog položaja maloljetnog učinioca krivičnog djela u odnosu na punoljetne izvršioce. Tako se kao preteča formiranju maloljetničkog pravosuđa podrazumjeva usvajanje zakona u Čikagu 1899. godine kojim se pristupa formiraju prvih sudova za maloljetnike u pokrajinama federalne države Illinois. Radi se o sudovima koji nisu bili samostalni nego je redovnim sudovima predana nadležnost vođenja postupka prema maloljetnim učiniocima krivičnih dijela. Nakon toga i u Evropi se donosi niz posebnih zakona kojim se uvodi formiranje posebnih organizacionih jedinica za suđenje maloljetnicima. Na ovaj način se iz redovnog krivičnog pravosuđa i redovnih sudova opšte nadležnosti izdvajaju maloljetnički sudovi, kao specijalizovani sudski organi za tretman maloljetnih delinkvenata. Ti sudovi su najčešće organizovani kao posebna odjeljenja postojećih redovnih sudova (Simović, N.M, Jovašević, Mitrović, Simović, M.M. 2015).

U BiH prema Zakonu o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku (2010, čl.16) postupak prema maloljetnicima vode sudovi opšte nadležnosti. Za sva krivična djela učinjena od strane maloljetnika nadležan je da odlučuje sud prvog stepena u kojima se formira odjeljenje za maloljetnike koje se sastoji od jednog ili više sudija i stručnih savjetnika i bez obzira na propisanu kaznu sudi sudija pojedinac. U sudovima prvog i drugog stepena formira se vijeće za maloljetnike sastavljeno od trojice sudija tzv. vanpretresno vijeće. Sudovi drugog stepena odlučuju po žalbama protiv odluka prvostepenih sudova, a trećestepeno vijeće Vrhovnog suda sastavljeno od trojice sudija, izuzetno u slučajevima predviđenim zakonom, odlučuje povodom žalbe izjavljene na odluke drugostepenog suda.

Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku (2010) jasno je definisao pitanje nadležnost u postupanju sa maloljetnicima. Ona se određuje prema mjestu prebivališta maloljetnika, a ako maloljetnik nema prebivalište ili ono nije poznato, onda je nadležan sud boravišta maloljetnika. Međutim, postoji i jedan izuzetak da se mjesna nadležnost određuje prema prebivalištu maloljetnika (čl. 86.), a to je mogućnost da se postupak sprovede pred sudom boravišta maloljetnika ili pred sudom mjesta izvršenja krivičnog djela,

odnosno pred sudom na čijem se području nalazi zavod ili ustanova za izvršenje krivičnih sankcija u kojoj se maloljetnik nalazi, ako je očigledno da će se pred tim sudom postupak lakše sprovesti. Nadležnost sudova za suđenje maloljetniku i mlađem punoljetnom licu prestaje sa navršenom 23. godinom života (čl.14.).

Tužilaštva

Donošenjem Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku (2010) izvršena je modifikacija, izmjena i uvođenje novih obaveza i ovlaštenja tužioca za maloljetnike. Tačno je definisano ko se smatra tužiocem za maloljetnike da je to tužilac koji posjeduje afinitete za rad sa djecom i specijalna znanja iz oblasti prava djeteta i prestupništva mladih, kao i druga znanja i vještine koje ga čine kompetentnim za rad na slučajevima maloljetničkog prestupništva (Jovašević, Ikanović, 2012).

Prema Zakonu o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku (2010, čl.19) u tužilaštvima se formiraju odjeljenja za maloljetnike, koje se sastoje od jednog ili više tužilaca i od jednog ili više stručnih savjetnika.

Stručni savjetnici

Prema Zakonu o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku (čl.21. tč.1.) sudovi i tužilaštva, u pravilu, imaju stručne savjetnike: socijalne pedagoge – defektologe, specijalne pedagoge-defektolog, socijalne radnike i psihologe. Prema članu 21. tačka 2. ovog zakona stručni savjetnik tužilaštva može u toku pripremnog postupka prikupljati podatke koji se tiču ličnosti maloljetnika; prikupljati podatke i davati mišljenje tužiocu za donošenje odluke o cjelishodnosti pokretanja postupka; prikupljati podatke koji se odnose na primjenu vaspitnih preporuka; davati mišljenje o potrebi preduzimanja mjera smještaja maloljetnika u prihvatilište i preduzimanja drugih mjera za obezbjeđenje prisustva maloljetnika tokom postupka; obilaziti pritvorene maloljetnike i tužiocu podnositi izvještaje i, ako je potrebno, predlagati preduzimanje potrebnih mjera; davati mišljenje o opravdanosti primjene konkretnih vaspitnih preporuka, vaspitnih mjera i mjera bezbjednosti i njihovoj zamjeni drugim mjerama ili obustavi postupka; voditi evidencije i prikupljati statističke i druge podatke i mišljenja po nalogu i zahtjevu tužioca (Macanović, 2021)..

Pored ovih aktivnosti stručni savjetnik suda može u toku postupka (čl.21. tč.3.)

prikupljati podatke potrebne za donošenje odluke o primjeni vaspitnih preporuka; prikupljati podatke koji se odnose na primjenu vaspitnih preporuka; davati mišljenje o potrebi smještaja maloljetnika u prihvatilište i preduzimanja drugih mjera za obezbjeđenje prisustva maloljetnika tokom postupka; obilaziti pritvorene maloljetnike i sudiji podnositi izvještaje i, ako je potrebno, predložiti preduzimanje potrebnih mjera; prisustvovati sjednici ili glavnom pretresu i davati stručno mišljenje o potrebi preduzimanja određenih mjera prema djeci koja su žrtve ili svjedoci učinjenog krivičnog djela; voditi evidencije i prikupljati statističke i druge podatke po nalogu i zahtjevu sudije i davati mišljenje o drugim pitanjima kada postoji saglasnost stranaka i branioca ili sud ocijeni da je to neophodno.

Policija i policijski službenici

Policija i policijski službenici u okviru svoje djelatnosti preduzimaju niz kriminalističkih mjera i radnji u obezbeđivanja dokaza za izvršena krivična djela bez obzira na kategoriju i uzrast učinioca. Ona tu svoju djelatnost preduzima samoinicijativno ili po nalogu tužioca. O svim preduzetim mjerama i radnjama u cilju prikupljanja dokaza i otkrivanja učinioca sačinjava izvještaj i dostavlja ga tužiocu bez obzira da li se radi o maloljetnim ili punoljetnim učiniocima.

Donošenjem Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku (2010) došlo je do proširivanja ovlašćenja policijskih službenika. Po prvi put je data mogućnost izricanja alternativne mjere policijskog upozorenja maloljetniku čime se želi izbjeći pokretanje krivičnog postupka prema maloljetniku, a u isto vrijeme da se primjenom mjere policijskog upozorenja utiče na pravilan razvoj maloljetnika i jačanje njegove lične odgovornosti kako ubuduće ne bi činio krivična djela (Macanović, 2011).

Policijski službenici mjeru policijskog upozorenja mogu izreći samo maloljetnom učiniocu krivičnog djela za krivična djela za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine postupajući po utvrđenim pravilima i procedurama predviđenim zakonom, a pri tom vodeći računa o principu srazmjernosti (Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, 2010. čl.22.). Policijsko upozorenje maloljetniku može izreći samo policijski službenik koji posjeduje posebna znanja u rad sa maloljetnim licima. Prije samog izricanja mjere policijskog upozorenja policijski službenik mora u roku od 24 časa da ispita maloljetnika i prikupi dokaze i da dostavi tužiocu uz službeni izvještaj obrazloženi prijedlog za izricanje mjere policijskog upozorenja. Nakon dobijanja službenog izvještaja i prijedloga za izricanja policijskog upozorenja, tužilac utvrđuje da li

postoje dokazi da je maloljetnik učinio krivično djelo i da li bi bilo cjelishodno s obzirom na prirodu krivičnog djela i okolnosti pod kojim je učinjeno, raniji život maloljetnika i njegova lična svojstva pokretanje krivičnog postupka prema maloljetniku, drugim riječima tužilac cijeni opravdanost prijedloga policijskog službenika za izricanje policijskog upozorenja. Ukoliko tužilac utvrdi da ne bi bilo cjelishodno pokretati krivični postupak prema maloljetniku, odnosno da je prijedlog o izricanju policijskog upozorenja opravdano on će traženo odobrenje i predmet dostaviti policijskom službeniku da maloljetniku izrekne policijsko upozorenje. U slučaju ne odobri izricanje policijskog upozorenja dužan je da o tome obavjesti policijskog službenika i da razmotri mogućnost i opravdanost izricanja vaspitnih preporuka.

Da bi došlo do izricanja mjere policijskog upozorenja pored saglasnosti tužioca i vrste izvršenog krivičnog djela za koje se može izreći moraju biti kumulativno ispunjeni i sledeći uslovi (čl.22.):

- da maloljetnik priznaje krivično djelo;
- da je priznanje dato slobodno i dobrovoljno;
- da postoji dovoljno dokaza da je maloljetnik učinio krivično djelo;
- da prema maloljetniku nije ranije izricano policijsko upozorenje, primjenjena vaspitna preporuka ili izricana krivična sankcija.

O svim izrečenim mjerama policijskog upozorenja policijski organi vode evidenciju i te evidencije nemaju karakter krivične evidencije o osuđivanosti maloljetnika i ne mogu se upotrijebiti na bilo koji način koji bi štetio maloljetniku.

Organ starateljstva

Organ starateljstva predstavlja specifičan subjekat u krivičnom postupku prema maloljetniku. On nema svojstvo stranke u tom postupku, ali raspolaže značajnim ovlaštenjem i procesnim mogućnosti. On aktivnim učešćem u postupku prema maloljetniku pomaže sudu u donošenju kvalitetnog rješenja u tom postupku i preduzima sve mjere u cilju zaštite interesa maloljetnika.

Pojmom organa starateljstva obuhvaćeni su centri za socijalni rad i službe socijalne zaštite u onim opštinama u kojima nisu formirani centri za socijalni rad.

Procesni položaj organa starateljstva ogleda se u nizu prava i ovlaštenja kao što su:

- pravo da se upozna sa tokom postupka,
- da u toku postupka stavlja prijedloge i da ukazuje na činjenice i dokaze koje su od važnosti za donošenje pravilne odluke,

- o svakom pokretanju postupka prema maloljetniku tužilac obavještava nadležni organ starateljstva,
- tužilaštva i sudovi obavještavaju organ starateljstva kada u krivičnom postupku potrebno prema maloljetniku preduzeti mjere radi zaštite prava i dobrobiti maloljetnika (Mitrović, 2012).

Koliki je značaj organa starateljstva ogleda se i u tome da postoji obaveza tužioca da ukoliko utvrdi da lice za koje se osnovano sumnja da je učinilo krivično djelo nije navršilo 14 godina, donosi naredbu o nepokretanju krivičnog postupka, a podatke o djelu i učiniocu dostavlja organu starateljstva radi preduzimanja mjera zaštite u okviru njegove nadležnosti. Ovu obavezu tužilac ima i kada donese rješenje o obustavi krivičnog postupka kada u toku postupka utvrdi da maloljetni učinilac u vrijeme izvršenja krivičnog djela nije navršio 14 godina. U ovim slučajevima bilo da se radi o donošenju naredbe o nepokretanju krivičnog postupka ili rješenja o obustavi krivičnog postupka nastupa isključiva nadležnost organa starateljstva za rad sa maloljetnim počiniocima. Dakle, ovdje ne postoje izrečene alternativne mjere niti krivične sankcije koje se moraju izvršavati nego rad sa tim maloljetnicima jeste u isključivoj nadležnosti organa starateljstva koji će primjenom metoda psihosocijalnog rada postići onu svrhu koja se nalazi i u osnovi izricanja krivičnih sankcija, a to je osiguranje vaspitanja, prevaspitanja i pravilnog razvoja maloljetnika čime bi se on osposobio za vođenje društveno korisnog života u zajednici (Simović, N. M., Jovašević, Mitrović, Simović M. M., 2015).

Organ starateljstva sačinjava i socijalnu anamnezu za maloljetnika koju je dužan od njega da traži tužilac prije pokretanja pripremnog postupka za djelo koje se maloljetniku stavlja na teret. Socijalna anamneza mora da sadrži sve one podatke koje su bitne za pravilne odluke u postupku prema maloljetniku, a prije svega podatke koji se tiču:

- uzrasta, zrelosti i drugih osobina ličnosti maloljetnika,
- o sredini i prilikama u kojima maloljetnik živi.

Ove podatke od organa starateljstva može tražiti i policijski službenici ali samo kada su ispunjeni uslovi za izricanje policijskog upozorenja.

Navedeni podaci predstavljaju minimum podataka koje je zakon predvidio kao podatke koje mora da sadrži jedna socijalna anamneza. Stručni radnici organa starateljstva prvi se detaljno upoznavaju sa maloljetnikom, njegovom porodicom, prilikama i sredinom u kojoj živi, njegovim mogućnostima, potrebama i potencijalu porodice. Taj kontakt se kontinuirano nastavlja sa maloljetnikom u toku cijelog postupka. Na ovaj način organ starateljstva postaje kompetentan da predloži čime će se postići adekvatno vaspitanje, prevaspitanja i pravilan razvoj maloljetnika čime bi

se on osposobio za vođenje društveno korisnog života u zajednici (Mitrović, Kuprešanin, 2018). Nakon izricanje mjere od strane suda nastaje značajna nadležnost organa starateljstva u izvršenju izrečene mjere. Ta nadležnost za izvršenje vaspitnih mjera obuhvata:

- staranja o sprovođenju mjere dnevnog boravka u vaspitnom centru,
- provjera izvršenja vaspitne mjere pojačanog nadzora roditelja, usvojioca i staraoca i pružanje pomoći u cilju izvršenja,
- izbora i prijedloga sudu porodice za izvršenje vaspitne mjere pojačanog nadzora u drugoj porodici i zaključenja ugovora sa porodicom gdje se maloljetnik smješta u cilju regulisanja uzajamnih prava i obaveza te provjera izvršenja vaspitne mjere i pružanje pomoći u cilju izvršenja,
- određivanje službenog lica organa starateljstva ili drugog stručnog lica za izvršenje vaspitne mjere pojačanog nadzora organa starateljstva, sačinjavanje programa rada sa maloljetnikom, saradnja sa odgovarajućim ustanovama,
- izvještavanje suda o realizaciji izrečenih vaspitnih mjera itd.

Organ starateljstva ima važnu ulogu kako za vrijeme izvršenja vaspitne mjere, tako i nakon obustave vaspitne mjere. U Zakonu o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku (2010, čl.180, 181, 182.) jasno su definisane aktivnosti koje sprovodi organ starateljstva u cilju pripreme i pomoći vaspitaniku za što bolju integraciju u društvenu sredinu.

Organ starateljstva

Član 180.

(1) Nadležni organ starateljstva dužan je da tokom trajanja zavodske mjere i kazne maloljetničkog zatvora održava stalnu vezu sa maloljetnikom, njegovom porodicom i ustanovom u koju je maloljetnik smješten, kako bi se maloljetnik i njegova porodica što bolje pripremili za vraćanje maloljetnika u raniju socijalnu sredinu i njegovo uključivanje u dalji društveni život.

(2) Ustanova u kojoj se izvršavaju zavodske mjere i ustanova u kojoj se izvršava kazna maloljetničkog zatvora dužni su da najmanje 90 dana prije planiranog otpuštanja maloljetnika obavijeste o tome roditelje maloljetnika, usvojioca ili staraoca, odnosno bliske srodnike sa kojima je maloljetnik živio, kao i nadležni organ starateljstva, i predlože im mjere koje bi trebalo preduzeti za prihvatanje maloljetnika.

Obavješćavanje organa starateljstva i dužnost pružanja pomoći nakon izvršenja krivične sankcije

Član 181.

- (1) Roditelj, usvojjlac ili staralac, odnosno bliski srodnik sa kojim je maloljetnik živio prije stupanja na izdržavanje zavodske mjere ili kazne maloljetničkog zatvora, dužan je da o povratku maloljetnika u porodicu obavijesti nadležni organ starateljstva.
- (2) Nadležni organ starateljstva dužan je da maloljetniku poslije izvršenja krivične sankcije iz stava 1. ovog člana pruži potrebnu pomoć.

Vrste pomoći

Član 182.

- (1) Nakon izvršenja krivične sankcije nadležni organ starateljstva u kontaktu i saradnji sa nadležnim ministarstvima i drugim vladinim i nevladinim organizacijama, institucijama, preduzećima i pojedincima maloljetniku pruža pomoć oko iznalaženja smještaja i sredine u kojoj će živjeti, dovršetka započelog obrazovanja i stručnog osposobljavanja, liječenja radi zaštite njegovog fizičkog i duševnog zdravlja, pri pronalaženju zaposlenja, obezbjeđenju ishrane, odjeće i finansijskih sredstava za druge nužne potrebe radi omogućavanja njegovog ponovnog integrisanja u društvenu zajednicu.
- (2) Predmet posebne brige organa starateljstva u skladu sa stavom 1. ovog člana su maloljetnici bez ikakvog staranja i porodičnog okruženja, oni koji su bez odgovarajućeg roditeljskog staranja, kao i druge osjetljive grupe djece.

Uloga socijalnog radnika u resocijalizaciji maloljetnih prestupnika

Aktivnosti socijalnog radnika mogu početi i prije dolaska maloljetnika u vaspitno popravni dom ili maloljetnički zatvor. Praksa ukazuje na značaj pripremnih radnji koje može da preduzme socijalni radnik odmah po prijemu uputnog akta za maloljetnika. U toj, pripreмноj fazi, socijalni radnik se može obratiti sudu koji je izdao uputni akt i zatražiti dodatnu dokumentaciju, ukoliko ona nije dostavljena. Tu se prvenstveno misli na socijalnu anamnezu nadležnog organa starateljstva (Macanović, Grbić Pavlović, Kuprešanin, 2016).

Ova prijemna dokumentacija čini polazni osnov za izradu programa postupanja

za maloljetnike i daje dio informacija koje se mogu prodiskutovati s članovima porodice ili drugim osobama koje dovedu maloljetnika u Ustanovu. Poželjno je da po prijemu maloljetnika u Ustanovu, socijalni radnik obavi razgovor s licima koja su dovela maloljetnika, jer će tokom narednog perioda socijalni radnik biti glavna poveznica između maloljetnika i njegovog socijalnog okruženja. Tokom tog razgovora socijalni radnik može upoznati lica koja su u pratnji maloljetnika s opisom svojih poslova, razmijeniti kontakt podatke s članovima porodice, ukazati im na mogućnost da kontaktiraju s Ustanovom i da se raspituju za maloljetnika. Po prijemu maloljetnika socijalni radnik će početi s prikupljanjem i analizom podataka potrebnih za izradu socijalne anamneze. Do tih podataka socijalni radnik dolazi tokom individualnih razgovora s maloljetnikom, zatim uvidom u socijalnu anamnezu nadležnog centra za socijalni rad, kao i tokom razgovora s članovima porodice ili drugih lica kojima je maloljetnik povjeren na brigu (Priručnik za postupanje prema maloljetnicima na izvršenju vaspitne mjere upućivanja u vaspitno – popravni dom i izvršenju kazne maloljetničkog zatvora, 2018). Odlazak socijalnog radnika u porodično okruženje maloljetnika, u Ustanovama u kojima je to moguće, primjer je dobre prakse. Ukoliko to nije moguće, iz bilo kojih razloga, onda se može preporučiti članovima porodice da prilikom obavljanja posjete maloljetniku odvoje vrijeme i za razgovor sa socijalnim radnikom. Stvarna slika porodice i porodičnog okruženja se najbolje postiže upravo terenskom posjetom socijalnog radnika, a ponekad i grupnog vaspitača (Macanović, 2021).

Upoznavanjem maloljetnika i njegove uže i šire socijalne sredine jako su bitne za korištenje pogodnosti maloljetnika. Ova faza koja se odvija u prijemnom odjeljenju ima prije svega značaj u pripremanju potrebnih uslova koje mora da ispuni uža i šira socijalna sredina. U slučaju da maloljetnik nema roditelje ili roditelji nisu pogodni za prihvatanje maloljetnika, sljedeći korak bi bio pronalazak zainteresovane srodničke porodice ili prethodne hraniteljske, koja bi omogućila i obezbijedila adekvatan prihvatanje maloljetniku kada za to dođe vrijeme. Kada socijalni radnik uspostavi kontakt s roditeljima, može od njih zatražiti ili predložiti im da češće zovu maloljetnika, i na taj način da se interesuju i daju podršku maloljetniku tokom izvršavanja vaspitne mjere/izdržavanja kazne. Tada se već mogu predvidjeti i potencijalne poteškoće i problemi koji mogu nastati u vezi s prihvatom maloljetnika tokom korištenja pogodnosti (Priručnik za postupanje prema maloljetnicima na izvršenju vaspitne mjere upućivanja u vaspitno – popravni dom i izvršenju kazne maloljetničkog zatvora, 2018).

Zaključak:

Gotovo sva savremena krivična zakonodavstva, pa tako i BiH, u sistemu krivičnopravnih mjera reagovanja na kriminalitet predviđaju i poseban sistem maloljetničkih krivičnih sankcija. Svrha kažnjavanja je sprečavanje učinioca da ubuduće čini krivična djela i njegovo prevaspitanje, te uticaj na druge da ne čine krivična djela, razvijanje i jačanje odgovornosti i svijesti kod građana o opasnosti i štetnosti krivičnih djela i opravdanosti kažnjavanja, te neophodnosti poštovanja zakona. Osnovna svrha maloljetničkih krivičnih sankcija je suzbijanje djela kojima se povređuju ili ugrožavaju vrijednosti zaštićene krivičnim zakonodavstvom, tj. suzbijanje svih vrsta, oblika i vidova kriminaliteta. Svrha ovih sankcija je i da se utiče na njihov razvoj i jačanje njihove lične odgovornosti, korigovanje asocijalnih stavova i ponašanja, na vaspitanje i pravilan razvoj i formiranje njihove ličnosti, kako bi se obezbijedilo ponovno integrisanje maloljetnika u društvenu zajednicu. Osnovni zadatak penalnih institucija i pojedinaca koji rade u sistemu izvršenja krivičnih sankcija jeste da pruže adekvatnu stručnu podršku i zaštitu maloljetnicima koji su, kao izvršioци krivičnih djela, dospjeli u situaciju da su na određeno vrijeme izdvojeni iz svoje socijalne sredine, odvojeni od svojih porodica i vršnjaka, i da ih je kao takve društve povjerilo ustanovama za izvršenje krivičnih sankcija, te da u tom smislu pronađu pravi mjeru između prava svakog djeteta na neometan razvoj i obaveze društva da zaštiti njihove najbolje interese. U radu smo prikazali organe maloljetničkog krivičnog pravosuđa i ukazali njihovu ulogu koju imaju u izricanju sankcija i vaspitnih mjera prema maloljetnim prestupnicima. Posebno smo željeli da ukažemo na ulogu socijalnih radnika koji u svom radu kao stručni savjetnici ili socijalni radnici u vaspitno popravnim ustanovama imaju veliki uticaj i ulogu kada je u pitanju resocijalizacija maloljetnih prestupnika od samog početka i donošenja određenih prijedloga i davanja mišljenja sudovima pa do samog rada na socijalnom anamnezi i institucionalnom prevaspitoimnom tretmanu i ponovnoj reintegraciji u društvenu sredinu.

Literatura:

1. Jovašević, D., Ikanović, V. (2012). *Krivično pravo*. Opšti dio. Banja Luka: Univerzitet Apeiron.
2. Macanović, N. (2021). *Resocijalizacija maloljetnih prestupnika*. Banja Luka. Centar modernih znanja.
3. Macanović, N., Grbić Pavlović, N., Kuprešanin, J. (2016). *Maloljetnička delinkvencija – prevencija i resocijalizacija*. Banja Luka: Udruženje nastavnika i saradnika Univerziteta u Banjoj Luci.

4. Marić, T. (2019). Izvršenje kazne maloljetničkog zatvora u Republici Srpskoj. U: *Položaj marginalizovanih grupa u društvu* (str.224 – 230). Banja Luka: Centar modernih znanja.
5. Mitrović, LJ. (2012). *Sistem kaznenih sankcija u Republici Srpskoj*, doktorska disertacija. Niš: Pravni fakultet Univerziteta u Nišu.
6. Mitrović, LJ., Kuprešanin, J. (2018). *Značaj socijalnih anamneza u maloljetničkom pravosuđu*, Zbornik radova sa Međunarodne naučno-stručne konferencije pod nazivom: Krivično zakonodavstvo i funkcionisanje pravne države, str.117 – 128. Trebinje 20 – 21.04.2018.
7. Pravilnik o kućnom redu za izvršenje vaspitne mjere upućivanja u vaspitno – popravni dom (2007), Službeni glasnik, broj 63/07.
8. Preporuka (2003) 20 od 24. 09. 2003. godine o novim načinima tretiranja maloljetničkog prestupništva i o ulozi maloljetničkog pravosuđa uopće, Komitet ministara Savjeta Evrope.
9. Priručnik za postupanje prema maloljetnicima na izvršenju vaspitne mjere upućivanja u vaspitno – popravni dom i izvršenju kazne maloljetničkog zatvora – grupa autora. (2018).
10. Simović M., Jovašević, D., Mitrović, LJ., Simović-Nišević, M. (2010). Komentar Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku. Banja Luka: Međunarodno udruženje naučnih radnika–AIS.
11. Simović, N. M., Jovašević, D., Mitrović, Lj., Simović M. M. (2015). *Maloljetničko krivično pravo, Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje*. Banja Luka: Međunarodno udruženje naučnika – AIS.

BODIES OF JUVENILE CRIMINAL JUSTICE

Abstract: *In criminal proceedings against juveniles, the criminal justice authorities have very broad powers regarding the initiation, course and termination of criminal proceedings. These powers are numerous and range from the application of the principle of opportunity through the diversion from the regular procedure, the replacement of the imposed measure with another, more suitable measure, etc. Precisely the goal of this paper is to point out the role and importance of criminal justice bodies, but also to point out the role of professional advisors, which is gaining more and more importance when it comes to working with juvenile offenders. We will also point out the role of social workers who work in correctional facilities and their cooperation with courts and professional advisors.*

Keywords: *courts, guardianship authorities, social workers, professional counselors, juvenile offenders.*